

İsfahânek Peşrev

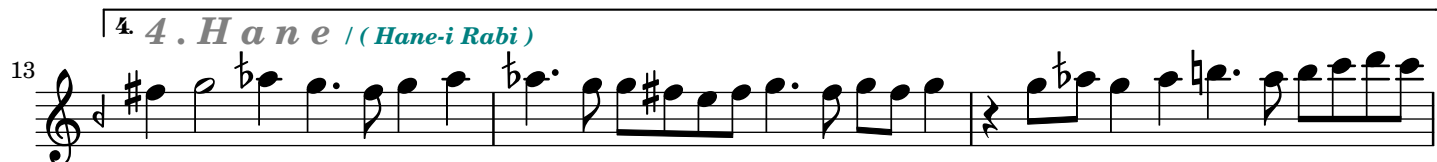
Ney

Kemani Ali Ağa

Usûlü : Ağır Düyek [8/4]

1 . H a n e / (Hane-i Evvel) / (Serhane)

Kemani

Ali Ağa

[1770 - 1830]

Kemani Ali Ağa'nın 1765-1770 yılları arasında bir tarihte İstanbul'da doğduğu tahmin ediliyor. Küçük yaşlarında Enderûn'un "Hazine Odası"na alındı. Sultan II.Mahmud döneminde bu odadaydı. 1813 yılında başçavuş oldu. Eğitim ve öğrenimini burada tamamlayarak "sinekemani" çalmasını öğrendi. Sesi de güzel olduğu için bazen fasullarda hânendelik yapardı. Bu okulun gelenekleri içinde muhasipliğe kadar yükseldi. İçkiye düşkünlüğü sebebiyle bir süre saraydan uzaklaştırıldı ise de bir zaman sonra görevine iade edildi. Saraydan uzaklaştırılması ile ilgili olarak başka olaylar da anlatılır: Bir ramazan günü Ali Ağa'nın sarayın bahçesinde bulunduğu sırada, kılık değiştirerek bahçeye gelen pâdişahı tanımamış ve gerektiği kadar saygı göstermemiş. Oruç hali ile istemeden sebep olduğu bu olay üzerine hiddetlenen pâdişah onu sürgüne göndermiş. Sonra silâhtar İbrahim Ağa'nın tasavvufu ile saraydaki görevine geri dönen Ali Ağa huzurda yapıldan bir fasıldan sonra affedilmiş. Romanyalı kemancı Miron ve Corci ayarında bir sanatkâr olduğu için pâdişah kendisini pek sevmiş. Saraya bu ikinci girişinden sonra müezzinlik yaptı. Müsikiyi Enderûn hocalarından öğrenen Ali Ağa 6 Haziran 1830 tarihinde İstanbul'da öldü. Şişman bir kimseydi ve bir bacağı da sakattı.

Ali Ağa ondokuzuncu yüzyılın en önemli saz eserleri bestekârlarından biridir. Elimizde bulunan eserlerinde "klâsik okul'un bütün kâidelerine bağlı bir sanatkâr olarak görünmesine rağmen, bir takım yeni buluş ve heyecanların izlerini bulmak da mümkündür. Ayrıca eserlerinde duygulu bir ifade gücünün bulunuşu dikkati çeker. Bu durum şehnaz makamındaki peşrevinde özellikle belirgindir." Bilinen eserleri beş peşrev, üç saz semâsi, otuz kadar şarkıdan ibarettir. "Şarkıları Hacı Ârif Bey'den önceki bestekârların eserlerine göre oldukça orjinaldir."

KAYNAK :

'Türk Musikisi Tarihi' / Dr.M.Nazmi Özalp

Seyri:

Ya Beyâti dizisi ile veya Dügâh perdesindeki Rast dörtlüsü ile güçlü Nevâ perdesi civârından seyre başlanır. Zaman zaman Dügâh perdesindeki Rast çeşnisi gösterilerek Beyâti dizisinde dolaşılır. Daha doğrusu Basit ve Mürekkeb İsfahân makamları birbirine durmadan geçkiler yapar. Nevâ perdesinde Bûselik çeşnisiyle yarım karar yapıldıktan sonra gereken yerlerde gerekli asma kararlar da gösterilerek Uşşak Beyâti dizisine geçilir. Ve mutlaka Basit İsfahân dizisiyle Dügâh perdesinde Uşşak çeşnili tam karar yapılır.

Mürekkeb Bileşik İsfahân Makamı

a) Durağı: Dügâh perdesidir.

b) Seyri: İnici-çıkıcıdır.

c) Dizisi: Basit İsfahân makamı dizisine Dügâh perdesinde bir Rast dörtlüsünün zaman zaman katılmasından meydana gelmiştir. Basit İsfahân makamı dizisinin, Uşşak veya Beyâti makamı dizisinden başka bir şey olmadığını önceden öğrenmiştik. Şimdi Mürekkeb İsfahân makamında da diziye zaman zaman Dügâh perdesinde bir Rast dörtlüsü katılacaktır. Bu hâle göre, Mürekkeb İsfahân makamı dizisini meydana getiren çeşnileri gözden geçirelim: Uşşak veya Beyâti dizisi, yerinde Uşşak dörtlüsüne 4.derece Nevâ perdesinde bir Bûselik beşlisinin eklenmesinden meydana gelmiştir. Bu diziye Dügâh perdesinde bir Rast dörtlüsünün zaman zaman karıştırılmasıyla Mürekkeb İsfahân makamı meydana gelir (Bu makamdaki eserlerde sıkça rastlanan Nevâ'da Rast beşlisi, Nevâ makamına geçkiden ibârettir). Basit İsfahân'a sık sık geçkiler yapılacaktır.

d) Güçlüsü: Basit İsfahân'da olduğu gibi Nevâ perdesi Mürekkeb İsfahân makamının da güçlüsüdür. Üzerinde Bûselik çeşnisiyle yarım karar yapılır. Mürekkeb İsfahân makamı diğer bütün özellikleri bakımından Basit İsfahân makamının aynıdır. Tek fark, aradaki Rast dörtlüsüdür. Bu Rast dörtlüsü seyre zaman zaman karışır. Fakat karar esnâsında Mürekkeb İsfahân makamı yine Beyâti dizisi ile karar verir. Yâni tam karar Basit İsfahân makamı ile yapılır. Yine Basit İsfahân makamında olduğu gibi, bu makamda da, Beyâti makamındaki Nevâ'da Hicaz, Çargâh'da Nikriz çeşnileri pek gösterilemez. Mürekkeb İsfahân makamının genişlemesi de, Basit İsfahân makamının genişlemesi gibidir. Nevâ perdesi üzerinde bulunan Bûselik beşlisi Muhayyer perdesinde bir Kürdi dörtlüsü ilâvesiyle Nevâ perdesinde Bûselik dizisi olarak uzatılır.

Çifte Düyek Usûlleri

*) 16 zamanlıdır.

*) İki tane 8 zamandan veya başka bir deyişle iki tane Düyek'ten yapılmıştır (8+8=16).

*) 16/8'lik mertebesi çok az kullanılmıştır. Asıl ikinci mertebesi olan 16/4'lük kullanılır.

*) Pişrev, beste, kâr, tevşih ve ilâhilerde kullanılmıştır. Zencir usûlünün birinci usûlüdür.

*) Bu usûlün başında bir senkop vardır.

Çifte Düyek Darb Usûlü

[16 / 4] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Te-Ee- Ee- Ek) / [4 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 4 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Dü-Üm) / [2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 6 . Darb : (Te-Ek) / [2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 7 . Darb : (Te) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 8 . Darb : (Ke) / [1 Zamanlı ve Zayıf]